

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада Хмельницького
національного університету
Протокол від 31.01.2020 № 7

Голова Вченої ради

М. Є. Скиба
М. Є. Скиба

ЗМІНИ затверджені Вченою
радою університету
Протокол від 24.02.2022 № 13

Голова Вченої ради

М. Є. Скиба
М. Є. Скиба

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СТУПЕНІВ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ І ДОКТОРА НАУК
У ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

ЗМІСТ

	С.
1 Загальні положення	3
2 Порядок та умови вступу до аспірантури та докторантури	4
3 Організація підготовки доктора філософії за освітньо-науковою програмою	8
4 Організація підготовки доктора наук за науковою програмою	12
5 Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук	12
6 Права і обов'язки аспірантів та докторантів	14
7 Прикінцеві положення	15
Додаток А. Зразок Навчального плану підготовки доктора філософії	17

1 Загальні положення

1.1 Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії і доктора наук у Хмельницькому національному університеті (далі – Положення) розроблене відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту» (зі змінами), «Про наукову і науково-технічну діяльність», постанов Кабінету Міністрів України (КМУ) від 23.03.2016 № 261 «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (у редакції постанови КМУ від 03.04.2019 № 283) та від 12.01.2022 № 44 «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», наказів Міністерства освіти і науки України, Статуту Хмельницького національного університету, положень «Про організацію освітнього процесу у ХНУ» та «Про атестацію здобувачів вищої освіти у ХНУ» і визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук відповідно.

1.2 Структурним підрозділом Хмельницького національного університету (далі – Університет, ХНУ), який здійснює організаційне забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук є відділ аспірантури і докторантури, який у своїй діяльності керується Законом України «Про вищу освіту», відповідними постановами КМУ, наказами МОН України, рішеннями Вченої ради університету, наказами ректора, Положенням про відділ аспірантури і докторантури та цим Положенням.

1.3 Організаційне та науково-методичне забезпечення діяльності відділу аспірантури і докторантури здійснюють Вчена рада університету та Науково-технічна рада університету. Відділ аспірантури та докторантури координує і контролює діяльність структурних підрозділів (кафедр), які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук.

1.4 Провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за освітньо-науковими програмами (ОНП) передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної / дослідницько-інноваційної діяльності, для чого Університет має отримати відповідну ліцензію.

Підготовка **докторів наук** на науковому рівні вищої освіти може здійснюватися Університетом без отримання ліцензії.

1.5 Підготовка докторів філософії та докторів наук в Університеті здійснюється за державним (регіональним) замовленням за рахунок коштів Державного (регіонального) бюджету на умовах Угоди та за рахунок коштів юридичних та / або фізичних осіб – на умовах Договору.

Іноземці та особи без громадянства можуть навчатися в аспірантурі чи докторантурі на підставі:

- міжнародних договорів України;
- загальнодержавних програм;
- договорів, укладених Університетом з юридичними та фізичними особами.

1.6 Нормативний строк підготовки здобувача освітнього ступеня доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання (очна (денна), заочна) становить **чотири** роки, а підготовки доктора наук у докторантурі – **два** роки. Строк підготовки здобувача відповідного освітнього ступеня включає проведення наукових досліджень згідно з індивідуальним планом наукової роботи за темою дисертації упродовж усього періоду реалізації освітньо-наукової (наукової) програми підготовки здобувача вищої освіти в аспірантурі (докторантурі), а також заплановані строки попередньої експертизи та захисту дисертації відповідно у разовій або постійно діючій спеціалізованій вченій раді.

Аспірант (докторант), який успішно виконав освітньо-наукову (наукову) програму і захистив дисертацію, відраховується з аспірантури (докторантури) з дня її захисту.

2 Порядок та умови вступу до аспірантури та докторантури

2.1 План прийому до аспірантури / докторантури Університету за рахунок видатків державного бюджету щорічно розробляє відділ аспірантури та докторантури на основі перспективного плану підготовки кадрів вищої кваліфікації та щорічних заявок завідувачів кафедр, які він узагальнює і до 25 грудня подає до Міністерства освіти і науки України для затвердження.

2.2 Вступ осіб на навчання до аспірантури та докторантури Університету здійснюється на конкурсній основі відповідно до Правил прийому до Хмельницького національного університету (далі – Правила прийому), які розробляються щорічно на основі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України, затверджених Міністерством освіти і науки України. Правила прийому затверджуються Вченою радою університету та в установлені строки оприлюднюються на офіційному вебсайті Університету (режим доступу : http://prk.khnu.km.ua/pravila_khnu).

2.3 Правила прийому діють впродовж відповідного календарного року і визначають:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури та докторантури Університету;
- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури та докторантури за кожною освітньо-науковою (науковою) програмою / спеціальністю / галуззю знань.

2.4 До **аспірантури** на конкурсній основі приймають осіб, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускають осіб, які вчасно подали усі необхідні для вступу документи згідно із Правилами прийому. Приймальна комісія може відмовити особі у допуску до проходження вступних

випробувань до аспірантури виключно у зв'язку із неподанням в установлені строки документів, визначених Правилами прийому, основними з яких є:

- заява вступника;
- копія диплома магістра (спеціаліста) із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації);
- документ про визнання особи органами медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю (за потреби).

Повний перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань, наведений у Правилах прийому.

2.5 Вступні випробування до аспірантури Університету складаються із:

- вступного іспиту зі спеціальності (за обсягом програми здобувача освітнього ступеня магістра з відповідної спеціальності);
- вступного іспиту з іноземної мови (англійської або німецької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з **найвищим** балом;
- інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень тощо).

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

Особам, які вступають до аспірантури на освітньо-наукову програму з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені **додаткові** вступні випробування.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до Університету протягом одного календарного року.

2.6 Вступні випробування до аспірантури проводять предметні комісії у складі трьох–п'яти осіб, призначених наказом ректора Університету. До складу предметних комісій включають докторів наук та докторів філософії, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметних комісій можуть бути залучені також представники інших закладів вищої освіти (наукових установ), з якими Університетом укладено договори про ведення спільної наукової діяльності та / або про спільне керівництво дослідженнями аспірантів, та / або про спільне виконання освітньо-наукової програми, або з якими здійснюється підготовка докторів філософії за спільною освітньо-науковою програмою, узгодженою між Університетом і науковою установою, а також за програмами академічної мобільності.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включати також осіб, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і за рішенням Вченої ради можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

2.7 За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури Приймальна комісія Університету приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною Правилами прийому.

Рішення Приймальної комісії про зарахування особи до аспірантури ректор затверджує наказом, який оприлюднюють на вебсайті Університету.

2.8 Одночасно із зарахуванням особи в число аспірантів ректор відповідним наказом призначає їй наукового керівника із числа наукових або науково-педагогічних працівників Університету, які мають науковий ступінь.

Науковий керівник, який є **доктором наук**, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше **п'яти** здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук. Науковий керівник, який має ступінь **доктора філософії**, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше **трьох** здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

За певних умов рішенням Вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед Вченою радою університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

На здійснення наукового керівництва роботою одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.

2.9 Початок аудиторних занять з освітньої складової ОНП, строки поточних атестацій аспіранта, які проводять кафедра (зимова) і вчена рада факультету (літня), визначаються навчальним планом та графіком навчального процесу.

2.10 До **докторантури** приймають осіб, які мають ступінь доктора філософії, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

2.11 Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за **два місяці** до вступу подає на відповідну кафедру, розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та / або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників кафедра заслуховує їх наукові доповіді

і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд Вченої ради університету.

Перелік та строк подання документів, необхідних для вступу до докторантури, визначають Правила прийому. Цей перелік, зокрема має включати:

- письмову характеристику наукової діяльності вступника, складену доктором наук, який є штатним науково-педагогічним або науковим працівником Університету, із згодою бути науковим консультантом в разі вступу особи до докторантури;
- копію диплома доктора філософії або кандидата наук.

2.12 Особа, яка подає для вступу до аспірантури або докторантури диплом, що виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступу нарівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення Вченої ради університету щодо зарахування такого вступника до аспірантури / докторантури Вчена рада університету одночасно приймає рішення про визнання його диплома. У разі відмови Вчена рада має надати вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

2.13 Вчена рада університету в місячний строк розглядає висновки кафедри (лабораторії) щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників Університету із ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення Вченої ради затверджує ректор наказом по Університету.

На здійснення наукового консультування одного докторанта відводиться щороку 50 академічних годин навантаження. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише **одного** докторанта.

2.14 Тема дисертаційної роботи, індивідуальний план наукової роботи аспіранта або докторанта, після обговорення кафедрою та вченою радою відповідного факультету, затверджуються Вченою радою університету не пізніше **двох місяців** з дня зарахування. Для реалізації **освітньої** складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії, затвердженої Вченою радою університету, складається **індивідуальний навчальний план** аспіранта.

2.15 Особам, зарахованим до аспірантури чи докторантури за державним замовленням, стипендія призначається з дня їхнього зарахування, а тим, які навчаються в аспірантурі або в докторантурі за кошти фізичних / юридичних осіб, – відповідно до умов договору.

2.16 Особи, які поступили на навчання до аспірантури або докторантури за рахунок видатків державного бюджету, у десятиденний термін після зарахування подають до відділу аспірантури та докторантури трудову книжку (за наявності) із записом про звільнення з останнього місця роботи у зв'язку зі вступом до аспірантури (докторантури) на очну (денну) форму навчання.

2.17 Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним (регіональним) замовленням і не захистила кваліфікаційну роботу або була відрахована з неї достроково за вчинення протиправних дій або невиконання індивідуального плану, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

3 Організація освітнього процесу з підготовки доктора філософії за освітньо-науковою програмою

3.1 Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії *в аспірантурі*.

3.1.1 Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється в аспірантурі Університету за освітньо-науковими програмами і навчальними планами згідно із ліцензією за очною (денною) та заочною формами навчання. Освітні програми, за якими здійснюється підготовка докторів філософії на різних факультетах Університету, затверджуються Вченою радою університету, вводяться у дію наказом ректора і розміщуються на вебсайті Університету (Публічна інформація. Режим доступу : <https://www.khnu.km.ua/root/page.aspx?l=0&r=50>).

3.1.2 Відповідно до чинних нормативних документів зміст освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії (далі – освітня програма, ОНП) має передбачати набуття аспірантом загальних та спеціальних компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій та вимог стандарту вищої освіти, а саме:

- здобуття глибинних знань *зі спеціальності*, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема: засвоєння основних концепцій та розуміння теоретичних і практичних проблем; історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;

- оволодіння *загальнонауковими* (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору;

- набуття *універсальних* навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами / складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності;

- здобуття *мовних* компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі, визначеному стандартом вищої освіти.

3.1.3 Освітня програма підготовки доктора філософії розробляється проектною групою, створеною наказом ректора, і має дві складових – *освітню* та *наукову*. Обсяг *освітньої* складової визначається стандартом вищої освіти відповідної спеціальності (далі – Стандарт), знаходиться в межах **30–60** кредитів ЄКТС (пункт 6 статті 5 Закону України «Про вищу освіту») і складається з обов'язкової і вибіркової частин. Обов'язкова частина має забезпечувати повноцінну підготовку аспірантів до дослідницької та викладацької діяльності у ЗВО. Вибіркова частина ОП має передбачати не менше як **25** відсотків кредитів ЄКТС від встановленого обсягу освітньої складової для вільного вибору аспірантом навчальних дисциплін із загальноуніверситетського Каталогу вибіркового дисциплін (далі – Каталог), запропонованих кафедрами для формування вибіркової частини індивідуального навчального плану аспіранта

(індивідуальної траєкторії навчання). Детальніше у «Методичних рекомендаціях до розроблення освітніх програм підготовки фахівців різних рівнів вищої освіти в Університеті» (Модульне середовище для навчання, сторінка навчально-методичного відділу) та у «Положенні про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін у ХНУ» (Публічна інформація. Положення : <http://khnu.km.ua/root/page.aspx?l=0&r=60>).

3.1.4 Проектна група, виходячи з п. 3.1.2, визначає зміст освітньої програми у вигляді переліку освітніх компонентів, які мають забезпечити формування означених Стандартом *загальних* та *спеціальних* (фахових, предметних) компетентностей, досягнення здобувачем освіти програмних результатів навчання з певної спеціальності для цього рівня вищої освіти і надати здобувачеві можливість сформуванню індивідуальної траєкторію навчання.

3.1.5 Освітня програма розробляється на весь термін підготовки аспіранта, має періодично переглядатися та оновлюватися відповідно до пропозицій стейкхолдерів та потреб ринку праці і пройти процедуру акредитаційної експертизи відповідно до «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затвердженого наказом МОНУ від 11.07.2019 № 977.

3.1.6 Освітня програма є основою для розроблення навчального плану підготовки доктора філософії, робочих програм навчальних дисциплін, сїлабуса та інших документів Університету з організаційного та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу здобувачів вищої освіти відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ХНУ» (вебсайт Університету. Публічна інформація. Положення. Режим доступу : <http://khnu.km.ua/root/page.aspx?l=0&r=60>).

3.1.7 *Навчальний* план підготовки доктора філософії відповідно до освітньої програми складається також із *освітньої* і *наукової* складових (додаток А.1 – А.3). Освітня складова, у свою чергу – із *обов'язкової* і *вибіркової* частин. *Обов'язкова* частина містить інформацію про перелік та обсяг у кредитах ЄКТС (годинах) обов'язкових освітніх компонентів, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Максимальний обсяг *обов'язкової* частини освітньої складової може сягати 75 відсотків від її загального обсягу, визначеного Стандартом. Зміст навчальних дисциплін має забезпечити формування компетентностей і виконання *нормативного* змісту підготовки аспіранта, сформульованого у термінах результатів навчання.

3.1.8 Навчальний план є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються із науковим керівником, заступником декана, відділом аспірантури та докторантури і затверджуються Вченою радою університету не пізніше двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний *навчальний* план аспіранта формується для реалізації *освітньої* складової освітньо-наукової програми, а індивідуальний план *наукової* роботи – для реалізації її *наукової* складової відповідно до теми дисертаційної роботи і є невід'ємними частинами навчального плану підготовки доктора філософії.

3.1.9 Індивідуальний навчальний план аспіранта містить перелік обов'язкових навчальних дисциплін, що визначають нормативний зміст освіти, визначений Стандартом і освітньою програмою, види семестрового контролю, проходження педагогічної (викладацької) практики, а для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії – дисципліни за його власним вибором в обсязі, що становить не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, визначених відповідним Стандартом для освітньої складової ОНП. При цьому аспірант має право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із Гарантом освітньої програми, науковим керівником та деканом відповідного факультету у порядку, визначеному положеннями «Про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін у ХНУ» та «Про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ХНУ» (режим доступу : <http://khnu.km.ua/root/page.aspx?l=0&r=60>).

3.1.10 При формуванні графіку та плану навчального процесу рекомендується: вивчення дисциплін освітньої складової планувати впродовж першого–другого років навчання; формування вибіркової частини – з першого семестру (додаток А).

Усі аспіранти Університету незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, поточних атестацій, передбачених освітньою програмою, навчальним планом та індивідуальним навчальним планом аспіранта, в т. ч. в онлайн режимі та відео зв'язку.

3.1.11 Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, **на рівні C1** Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

- на зарахування у повному обсязі кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (навчальним планом) підготовки доктора філософії, для навчальної дисципліни мовної підготовки;

- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням із науковим керівником).

3.1.12 Засвоєння аспірантом навчальних дисциплін освітньої складової може відбуватися як на базі Університету, так і на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ) в рамках реалізації права аспіранта на академічну мобільність.

3.1.13 Вчена рада університету має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах), у т.ч. за програмами академічної мобільності, компетентностей та результатів навчання і зарахувати кредити ЄКТС з однієї чи декількох обов'язкових навчальних дисциплін, передбачених освітньою програмою підготовки доктора філософії.

3.1.14 *Наукова складова* освітньої програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує

розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

3.1.15 За умови виконання індивідуального навчального плану, індивідуального плану наукової роботи у навчальному році та позитивних результатів поточної атестації за поданням вченої ради факультету аспірант наказом ректора переводиться на наступний рік навчання.

3.2 Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії ***поза аспірантурою***

3.2.1 Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньої програми та навчального плану підготовки доктора філософії згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної / дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне / практичне значення, та захистити дисертацію у разовій спеціалізованій вченій раді.

3.2.2 Право на здобуття освітнього ступеня доктора філософії ***поза аспірантурою*** без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці має особа, яка професійно проводить наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Університеті. Така особа прикріплюється до аспірантури Університету на навчання за освітньою програмою обраної спеціальності строком до п'яти років.

3.2.3 Правила та процедура прикріплення здобувача вищої освіти до аспірантури затверджуються Вченою радою університету і визначають перелік і строки подачі документів та прийнятих висновків відповідної кафедри і вченої ради факультету. Вчена рада університету розглядає висновки кафедри та вченої ради факультету і приймає рішення щодо прикріплення цієї особи до аспірантури Університету. Рішення Вченої ради оформлюється наказом ректора.

3.2.4 Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до аспірантури Університету для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії ***поза аспірантурою***, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти Університету

3.2.5 Особи, які прикріплені для здобуття вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою, мають усі права і обов'язки, визначені у розділі 6 цього Положення.

3.2.6 У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Університеті та має право:

- продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою в іншому закладі вищої освіти, до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника;

- вступити до аспірантури для здобуття відповідного ступеня за очною (денною) або заочною формою навчання і на зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою, в установленому порядку.

4 Організація підготовки доктора наук за науковою програмою

4.1 З метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та / або для підготовки публікацій до захисту для здобуття ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантури Університету відповідно до Умов прийому таких осіб, визначених пунктами 2.10, 2.11 цього Положення.

4.2 Протягом строку перебування в докторантурі докторант має подати до постійно діючої спеціалізованої вченої ради результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН України.

Докторант звітує про виконання індивідуального плану *наукової* роботи на Вченій раді університету в кінці навчального року.

4.3 Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, науковій доповіді за сукупністю статей) повинен представити узагальнення проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення.

Перебування в докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до спеціалізованої вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук.

5 Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук

5.1 *Атестація* здобувача *наукового* ступеня – комплекс послідовних експертних дій щодо *оцінки* наукового рівня дисертації та наукових публікацій здобувача, встановлення рівня набуття здобувачем теоретичних знань, умінь, навичок та відповідних компетентностей з метою державного визнання рівня наукової кваліфікації здобувача шляхом присудження йому наукового ступеня.

Підготовка здобувача вищої освіти в аспірантурі та докторантурі має завершитися наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми доктора філософії та наукової програми доктора наук є підготовка та публікація наукових статей.

5.2 Ступінь *доктора філософії* присуджується *разовою* спеціалізованою вченою радою за умови успішного виконання здобувачем певної освітньої програми та за результатами публічного захисту наукових досягнень у формі *дисертації*. При цьому здобувач повинен набути компетентностей та результатів навчання, визначених стандартом

вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за певною спеціальністю, провести власне наукове дослідження та опублікувати основні його наукові результати.

5.3 **Дисертація** здобувача ступеня доктора філософії – кваліфікаційна наукова робота, яка виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, містить наукові результати проведених ним досліджень та подана з метою присудження йому ступеня доктора філософії. Дисертація подається до захисту у вигляді спеціально підготовленого, оформленого відповідно до вимог рукопису.

5.4 **Разова** спеціалізована вчена рада утворюється Вченою радою університету з правом прийняття до розгляду та проведення **разового** захисту дисертації здобувача з метою присудження йому ступеня доктора філософії за **акредитованою** освітньо-науковою програмою.

Здобувач, підготовка якого здійснюється в Університеті за **неакредитованою** освітньо-науковою програмою, має право у порядку, встановленому законодавством, на переведення до іншого закладу, у якого освітньо-наукова програма за відповідною спеціальністю (спеціальностями) акредитована.

5.5 Стан готовності дисертації аспіранта до захисту встановлюється науковим керівником, який готує висновок з оцінкою його роботи у процесі підготовки дисертації, виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану, а також за результатами **попередньої експертизи** дисертації.

Детальна інформація про порядок і процедуру підготовки до захисту, створення разової спеціалізованої вченої ради та організацію захисту дисертації здобувачем висвітлені в окремому документі «Порядок присудження ступеня доктора філософії разовою спеціалізованою вченою радою ХНУ», розміщеному на вебсайті Університету, у розділі «Наука», на сторінці відділу аспірантури та докторантури.

5.6. Атестація осіб, які здобувають ступінь **доктора наук**, здійснюється **постійно** діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує в Університеті на підставі публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та / або міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН України.

Якщо в університеті не функціонує спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, атестацію докторанта може здійснювати постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого закладу вищої освіти (наукової установи) за заявою докторанта та клопотанням Університету.

5.7 Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, та дисертації (або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та / або міжнародних рецензованих фахових виданнях) осіб, які здобувають ступінь доктора наук, а також відгуки опонентів оприлюднюються на офіційному вебсайті Університету згідно із чинним законодавством.

5.8 До публічного захисту у відповідній спеціалізованій вченій раді допускаються дисертації (наукові доповіді), виконані здобувачем наукового ступеня самостійно.

Виявлення в *поданій* до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня.

5.9 Виявлення академічного плагіату у *захищеній* дисертації (науковій доповіді) є підставою для скасування рішення відповідної спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома.

5.10 Скасування рішення відповідної спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня у разі виявлення академічного плагіату здійснюється Нац-агентством із забезпечення якості вищої освіти України за поданням Комітету з питань етики у порядку, визначеному Кабміном України, та може бути оскаржене відповідно до чинного законодавства.

6 Права і обов'язки аспірантів та докторантів

6.1 Аспіранти та докторанти Університету користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України “Про вищу освіту”. З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також *мають право на:*

- вільний доступ до усіх видів відкритої наукової інформації, наявної в університеті, бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного і змістового наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта), для аспірантів – на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою Університету двох керівників;

- на участь у програмах академічної мобільності, що реалізується відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу у ХНУ» (режим доступу: <http://khnu.km.ua/root/page.aspx?l=0&r=60>. Публічна інформація. Положення);

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства;

- участь у науковій діяльності кафедри, лабораторії;

- переривання навчання з поважних причин (академічну відпустку) з подальшим його продовженням на відповідний термін;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- забезпечення впорядкованим житлом на час навчання за умови оплати вартості користування житлом самим аспірантом або докторантом (для іногородніх);

6.2 Аспіранти і докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

6.3 Аспірант або докторант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі або докторантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату у сумі залишку стипендії, передбачену у бюджеті Університету на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі / докторантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду науково-педагогічного (наукового) працівника в Університеті, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

6.4 Аспіранти та докторанти **зобов'язані**:

- виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України "Про вищу освіту";

- виконувати індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи аспіранта і щорічно відповідно до графіка навчального процесу звітувати про хід його виконання на засіданнях кафедри та вченої ради факультету, а докторантам – про виконання наукового плану на Вченій раді університету;

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, дотримуватися Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ХНУ;

- у встановлений термін подати до відповідної спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення:

- для аспірантів – у вигляді дисертації;
- для докторантів – у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей.

6.5 Покладення Університетом на аспіранта чи докторанта обов'язків, не пов'язаних із виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

6.6 Аспірант (докторант) може бути відрахований з Університету за грубе порушення Правил внутрішнього розпорядку ХНУ, за вчинення протиправних дій, а також за невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин. Рішення про відрахування аспіранта (докторанта) приймає Вчена рада університету, на підставі цього рішення ректор видає відповідний наказ.

7 Прикінцеві положення

7.1 Це Положення вводиться у дію наказом ректора після затвердження його Вченою радою університету.

7.2 Зміни і доповнення до цього Положення можуть бути внесені за рішенням Вченої ради університету на виконання змін у чинних нормативних документах, що стосуються підготовки докторів філософії та докторів наук.

7.3 Працівникам, допущеним до складання вступних іспитів в аспірантуру з відривом або без відриву від виробництва, для підготовки та складання іспитів надається один раз на рік додаткова оплачувана відпустка з розрахунку 10 календарних днів на кожний іспит (ст. 15 Закону України «Про відпустки»).

7.4 Працівникам, які навчаються без відриву від виробництва в аспірантурі та успішно виконують індивідуальний план підготовки, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 30 календарних днів та за їх бажанням протягом чотирьох років навчання – один вільний від роботи день на тиждень з оплатою його в розмірі 50 відсотків середньої заробітної плати працівника.

ДОДАТОК А.2 – ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Шифр компонента освітньої програми	Назва компонента освітньої програми	Семестровий контроль		Проміжна атестація	Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС	Кількість годин					Кількість аудиторних годин на тиждень по курсах та семестрах								
		Іспит	Залік			Загальний обсяг	Аудиторних*				Самостійна робота	I рік		II рік		III рік		IV рік	
							Разом	Лекції	Лабораторні	Практичні (семинарські)		1	2	3	4	5	6	7	8
		Тривалість семестру (тижнів)																	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ОБОВ'ЯЗКОВА ЧАСТИНА																			
<i>Дисципліни загальної підготовки (ОЗП)</i>																			
ОЗП.01																			
ОЗП.02																			
...																			
		Разом:																	
<i>Дисципліни спеціальної підготовки (ОСП)</i>																			
ОСП.01																			
ОСП.02																			
...																			
	Педагогічна (викладацька) практика																		
	Проміжна атестація (звіт)			1-7															
	Підсумкова атестація																		
		Разом:																	
		<i>Разом обов'язкова частина:</i>																	
ВИБІРКОВА ЧАСТИНА																			
	Вибіркові дисципліни ___ семестру																		
	___ ...																		
		<i>Разом вибіркова частина:</i>																	
		<i>Разом за освітньою програмою:</i>																	

Примітка. * Аудиторні заняття для аспірантів плануються в обсязі не менше, ніж 1/4 від загального обсягу дисципліни;

